

Kemikaaliseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kemikaaliseaduse muutmise seaduse eesmärk on täpsustada kemikaaliseaduse sätteid, millega on Eesti õigusesse üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/18/EL¹ (edaspidi *Seveso III direktiiv*).

Täpsustustega kõrvaldatakse Eesti õigusest need puudujäägid Seveso III direktiivi ülevõtmisega seoses, millele Euroopa Komisjon on tähelepanu juhtinud rikkumismenetluses nr (2020)2117. Euroopa Komisjoni sellekohane põhjendatud arvamus on toodud käesoleva seletuskirja lisas nr 3 (asutusesiseseks kasutamiseks).

Lisaks tehakse eelnõus normitehnilisi muudatusi, mille eesmärk on suurendada õigusselgust ja parandada seaduse loetavust.

Ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete halduskoormus väheneb, kuna kõik kemikaaliseaduse alusel nõutavad dokumendid esitatakse edaspidi elektrooniliselt. Lisaks vähendab ettevõtete halduskoormust riiklik sireenisüsteem, mistõttu ei pea käitajad ise looma või ülal pidama kalleid paralleelsüsteeme piirkondades, kus riiklik sireenisüsteem juba toimib.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna tööstusohutuse nõunik Merike Ring (töösuhe lõpetatud), sama osakonna toote ohutuse nõunik Risto Jõgi (risto.jogi@mkm.ee) ja tööstusohutuse nõunik Maris Raudsepp (maris.raudsepp@mkm.ee).

Eelnõu kohta tegid õiguslikke ettepanekuid MKM-i õigusosakonna õigusnõunikud Ave Henberg (töösuhe lõpetatud), Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee) ja Kaddi Tammiku (kaddi.tammiku@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse kemikaaliseaduse 2025. aasta 1. septembril jõustuvat redaktsiooni (RT I, 02.01.2025, 34).

Eelnõu pole seotud muu menetluses oleva eelnõu ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [direktiiv 2012/18/EL](#) ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta

2. Seaduse eesmärk

Enne eelnõu väljatöötamiskavatsust ja kontseptsiooni ei koostatud, lähtudes Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja“ (edaspidi HÕNTE) § 1 lõike 2 punktist 2, mille kohaselt ei ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutud, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva Euroopa Liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud HÕNTE § 1 lõikes 1 sätestatud nõuetest.

Kemikaaliseaduses täpsustatakse õigusselguse huvides peamiselt Seveso III direktiivi varem üle võetud sätteid.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse kemikaaliseadust.

Muudatustega täiendatakse kemikaaliseaduse sätteid, millega on Eesti õigusesse üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/18/EL (Seveso III direktiiv) nõuded. Euroopa Komisjon algatas 2020. aastal Eesti Vabariigi suhtes rikkumismenetluse nr 2020/2117 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 alusel, leides, et Eesti ei ole täielikult ja korrektselt üle võtnud teatud Seveso III direktiivi sätteid.

Rikkumismenetluses tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks täpsustatakse eelnõuga nõudeid, mis on kehtestatud ohtlike ettevõtete (OE) ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete (SOE) käitajatele.

Lisaks tehakse eelnõus mõningaid normitehnilisi muudatusi, mille eesmärk on suurendada õigusselgust ja parandada seaduse loetavust.

Eelnõu punkt 1 – ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja kohustused tõenäolise doominoefekti korral (kemikaaliseaduse § 22 lõige 4)

Muudatus tuleneb Euroopa Komisjoni etteheitest Eesti suhtes algatatud rikkumismenetluses (nr 2020/2117), mis puudutab Seveso III direktiivi ebapiisavat ülevõtmist Eesti õigusesse. Komisjon leidis, et Eesti ei ole täielikult üle võtnud direktiivi artikli 9 lõike 3 punkti b nõudeid.

Selle etteheite kõrvaldamiseks täiendatakse kemikaaliseaduse § 22 lõiget 4, millega täpsustatakse ohtlike ettevõtete (OE) ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete (SOE) käitajate koostöökohustusi doominoefekti korral.

Kehtiva õiguse kohaselt peavad OE-de ja SOE-de käitajad võimaliku doominoefekti korral vahetama asjakohast teavet ning tegema koostööd avalikkuse teavitamisel.

Direktiivi artikli 9 lõike 3 punkti b kohaselt **tuleb lisaks** tagada, et doominoefektist mõjutatud ettevõtjad:

- teavitavad ka lähikonnas asuvaid ettevõtjaid, mis ei kuulu Seveso III direktiivi reguleerimisalasse;
- teevad koostööd selleks, et edastada vastav info pädevale asutusele, kes vastutab ettevõttevälise hädaolukorra lahendamise plaani koostamise eest (Eestis on see Päästeamet).

Kuna kehtiv kemikaaliseadus ei too piisavalt selgelt esile kohustust teavitada naabruses paiknevaid tegevuskohti, mis ei ole ise OE ega SOE, ega ka kohustust teha koostööd võimaliku doominoefekti kohta käiva teabe edastamiseks Päästeametile, siis täpsustatakse seda seadusemuudatusega.

Muudatuse tulemusena peavad OE-de ja SOE-de käitajad:

- doominoefekti korral tegema koostööd lisaks avalikkuse teavitamisele ka õnnetuse mõju piirkonda jäävate juriidiliste isikute teavitamiseks (s.o naabruses paiknevad tegevuskohad, mis ei kuulu Seveso III direktiivi reguleerimisalasse);
- tegema omavahel koostööd, et tõenäolise doominoefektiga seotud info jõuaks Päästeametile, et viimane saaks koostada A-kategooria SOE-dele ettevõttevälise hädaolukorra lahendamise plaani.

Muudetav säte reguleerib OE-de ja SOE-de käitajate omavahelist koostööd, aga mitte teavitamist ennast. Pädevate asutuste teavitamise kohustus tuleneb kehtivatest normidest, mistõttu teavitamisega seoses muudatusi ette ei nähta:

- kemikaaliseaduse § 22 lõige 2 – dokumentide esitamine;
- kemikaaliseaduse § 23 lõige 2 – dokumentide kooskõlastamine;
- kemikaaliseaduse § 23 lõige 8 – volitusnorm dokumentide sisunõuete kehtestamiseks.

Täpsemad dokumentide nõuded on sätestatud majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määruses nr 18 „Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikele dokumentidele ja nende koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele“, sealhulgas doominoefektiga seoses²:

- määruse § 1 lõike 1 punkt 8 – teabelehe nõuded,
- määruse § 2 punkt 3 – riskianalüüsi sisu,
- määruse § 4 lõike 3 punkt 3 – ohutusaruande nõuded.

Kõik need dokumendid tuleb kemikaaliseaduse kohaselt enne kooskõlastada Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga (TTJA), kes kooskõlastab dokumendid koostöös Päästeametiga. Nii on tagatud, et doominoefektiga seotud info jõuab Päästeametile.

Eelnõu punkt 2 – ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja kohustus võtta pärast suurõnnetuse toimumist kasutusele vajalikud heastavad meetmed (kemikaaliseaduse § 22 lõige 6¹)

Muudatus on tingitud Seveso III direktiivi artikli 17 punktist c, mis kohustab liikmesriike kehtestama oma õiguses nõude, et suurõnnetuse põhjustanud käitaja peab võtma tarvitusele kõik vajaliku kahju heastamiseks.

Lisatav kemikaaliseaduse § 22 lõige 6¹ näeb ette, et käitaja peab võtma pärast suurõnnetuse toimumist kasutusele vajalikud heastavad meetmed, mille eesmärk on inimeste tervise, keskkonna ja vara taastamine seisundisse, mis valitses enne suurõnnetuse toimumist.

Heastavad meetmed tagavad, et ettevõtja ei piirduks suurõnnetusjärgses tegevuses vaid rahalise vastutuse kandmisega, vaid astuks ka sisulisi ja praktilisi samme olukorra taastamiseks ning sarnaste juhtumite ärahoidmiseks tulevikus.

Pikemalt „heastavatest meetmetest“ vt käesoleva seletuskirja eelnõu terminoloogia punktis.

---

² [RT I, 04.06.2021, 19](#)

Eelnõu punkt 3 – ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja kohustus esitada dokumente riikliku infosüsteemi kaudu (kemikaaliseaduse § 23 lõige 3)

Muudatus ei tulene Seveso III direktiivi rikkumismenetlusest, vaid on seotud riigihalduse tõhustamisega ja halduskoormuse vähendamisega nii ettevõtjate kui ka riigiasutuste jaoks.

Muudatusega täpsustatakse kemikaaliseaduse § 23 lõike 3 teist lauset, nähes ette, et kõik kemikaaliseaduse alusel nõutavad dokumendid tuleb esitada elektroonilisel kujul Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) järelevalve infosüsteemi (JVIS) kaudu. See muudatus muudab dokumendihalduse ühtsemaks ja läbipaistvamaks ning loob paremad eeldused andmete ajakohastamiseks ja haldamiseks.

Vastavalt kemikaaliseaduse § 26 lõikele 2 ei ole kemikaaliseaduse kohane luba nõutav, kui ohtlikku kemikaali käideldakse tööstusheite seaduse alusel antud keskkonnaparandusloa alusel. Seega ei kohaldata JVIS-i kasutamise kohustust juhtudel, kus OE või SOE käitaja taotleb tegevusloa keskkonnaparandusloa alusel tööstusheite seaduse kohaselt. Sellistel juhtudel esitatakse kemikaaliseaduse alusel nõutud andmed parandusloa taotluse lisana keskkonnaparandusloa infosüsteemi KOTKAS kaudu. Kehtiva erandi eesmärk on vältida olukorda, kus ettevõtjad peavad esitama sisuliselt identsed andmed kahte riiklikku andmekogusse, mis suurendaks halduskoormust.

Kehtiva õiguse kohaselt tuleb nõutud dokumendid esitada eelistatult elektrooniliselt. Kemikaaliseaduse 3. peatüki alusel on OE-de ja SOE-de käitajatel juba praegu võimalik dokumente esitada JVIS-i kaudu. Infosüsteemi kasutamine võimaldab TTJA-l ja Päästeametil menetleda dokumente ühes keskkonnas, neid vajadusel tagasi lükata, parandusi küsida ning kooskõlastusi anda.

Muudatuse tulemusena paraneb dokumentide menetlemise läbipaistvus ja jälgitavus, kuna süsteem annab nii ettevõtjale kui ka menetlejale reaalajas ülevaate iga dokumendi menetlusetapist. Samuti vähendab muudatus ettevõtjate ajakulu – infosüsteem võimaldab kord esitatud andmeid uuesti kasutada ja vajaduse korral muuta või täiendada, ilma et kogu dokumentatsioon tuleks uuesti sisestada. Lisaks saadab süsteem tähtpäeva saabumisel automaatselt teavituse, et juhatada ettevõtjat vajalikke dokumente läbi vaatama ja uuendama.

Eelnõu punkt 4 – ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja kohustus teavitada juhtunud õnnetusest (kemikaaliseaduse § 24 lõige 2)

Muudatus ei ole seotud Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega.

Muudetakse § 24 lõiget 2 nii, et ohtlikus ettevõttes või suurõnnetuse ohuga ettevõttes toimuva õnnetuse korral **korraldab** käitaja õnnetuse mõju piirkonda jäävate isikute viivitamatu teavitamise õnnetusest. Kemikaaliseaduse § 24 lõike 2 muudatus on tingitud asjaolust, et ka riiklikul tasandil on olemas tõhus süsteem avalikkuse teavitamiseks ning seda on asjakohane kasutada, st riik paigaldab suurematesse asulatesse viivitamatu ohuteate edastamiseks sireenisüsteemi ning avalikkuse teavitamiseks saab kasutada ka EE-alarmi võimalust saata ohu raadiuses olevatele inimestele tekstisõnumeid (SMS-teavitus).

Kui ka OE-des ja SOE-des on juba kasutusel sireenisüsteemid või muud teavitamise viisid, tekib nendes piirkondades olukord, kus kasutusel on mitu paralleelset süsteemi (riiklik ja ettevõtjate oma). Muudatuse eesmärk on täpsustada OE ja SOE käitaja praegu kehtivat

kohustust õnnetusest teavitada: käitaja kohustus on korraldada viivitamata nende isikute teavitamine, kes jäävad õnnetuse mõjupiirkonda. Muudatuse kohaselt jääksid piirkondades, kus riik sireenid paigaldab, OE-de ja SOE-de olemasolevad sireenisüsteemid vajadusel riiklike süsteemidega paralleelselt kasutusele (Päästeamet lepib kokku täpse korralduse ohu tekkimise puhuks). On ka selliseid OE-sid ja SOE-sid, kus sireene kasutusel ei ole (kasutatakse muid teavitamise viise, nt helistamine, SMS jms), kuid mille piirkonda on planeeritud riiklikud sireenisüsteemid. Seetõttu pakutakse välja lahendus näha kemikaaliseaduses ette praeguse otsese teavitamiskohustuse asemel teavitamise korraldamise kohustus. See tähendab, et kui teavitus on vaja edastada näiteks helisignaalina, siis saab see toimuda nii ettevõtja sireenisüsteemi kui ka riikliku sireenisüsteemi kaudu, mis on samuti mõeldud viivitamatu ohuteate edastamiseks.

Sisuliselt tähendab sõna „korraldamine“ järgmisi olukordi:

- a) sireenid on olemas OE või SOE territooriumil: õnnetuse korral helistab 112, käivitab vajadusel sireenid, edasised tegevused;
- b) sireene ei ole olemas OE või SOE territooriumil: helistab 112, Päästeamet käivitab vajadusel sireenid, edasised tegevused;
- c) sireene ei ole olemas ei OE ega SOE territooriumil ega selle lähistel: helistab 112 ja käivitab enda loodud teavitussüsteemi (nt sõidab jalgratta või autoga ümbruskonda läbi, helistab naabruses elavate inimeste varem kogutud telefoninumbritele (või saadab sõnumi), edasised tegevused.

OE-des ja SOE-des, mille lähedale või mille territooriumile riik sireenid paigaldab, saab riiklikke sireene tulevikus kasutada õnnetuse korral inimeste teavitamiseks. Oluline on märkida, et ettevõtja ei saa ise riiklikke sireene käivitada ega EE-alarmi sõnumit välja saata, vaid OE või SOE käitaja saab korraldada ohuteavituse käivitamise, sõlmides vastavad kokkulepped Päästeameti ja Häirekeskusega. See tähendab, et õnnetuse korral peavad OE ja SOE käitaja olema suutelised reageerima kiirelt sündmusele ning tagama territooriumil olevate inimeste ja Häirekeskuse teavitamise. OE ja SOE käitaja edastatava info alusel teeb juhtiv asutus lähtuvalt ohuhinnangust avalikkuse teavitamise otsuse ning valib õnnetuse mõju piirkonda jäävate isikute teavitamise viisi, milleks võib olla näiteks riikliku sireeni käivitamine ja/või EE-alarmi sõnumi saatmine. Juhul, kui OE ja SOE ei jää riiklike sireenide piirkonda, jääb OE ja SOE käitaja kohustuseks korraldada ohustatud isikute teavitamise lahendus (kaasa arvatud vajadusel sireenide paigaldamine). Üheks lahenduseks võib olla ka EE-alarmi sõnumi saatmine Häirekeskuse ja/või Päästeameti poolt. Samas peab OE ja SOE käitaja suutma korraldada esmase ohuteavituse oma territooriumil, samuti ei saa OE ega SOE käitaja eeldada, et riik tagab riikliku sireeni ka nende piirkonnas.

Ettepaneku kohaselt vähendatakse ettevõtjate koormust, kuid oluline on, et igas sellises OE-s või SOE-s oleks võimaliku õnnetuse mõju piirkonda jäävate isikute teavitamise korraldus läbi mõeldud, kokku lepitud ning toimiks vajaduse korral tõrgeteta ja koordineeritult riikliku teavitussüsteemiga.

Kemikaaliseaduse § 22 lõike 5 kohaselt on suurõnnetuse ohuga ettevõtet käitava isikul kohustus vähemalt kord kolme aasta jooksul korraldada õppus hädaolukorra lahendamise plaani katsetamiseks. Sellise õppuse käigus tuleks katsetada ka ettevõtja võimekust korraldada avalikkuse teavitamist (kui ettevõttes on kasutusel enda sireenisüsteem, katsetada ka seda) sõltuvalt sellest, mis stsenaarium õppuse käigus läbi mängitakse. See tähendab, et alati ei pruugi õppusel läbimängitav stsenaarium eeldada avalikkuse teavitamist. Võib juhtuda, et kontrollitakse muude ülesannetega hakkama saamist.

Eelnõu punkt 5 – teabe avalikustamine (kemikaaliseaduse § 24)

Muudatus on seotud Euroopa Komisjoni etteheitega seoses Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega. Eestile on ette heidetud, et direktiivi artikli 14 lõike 2 punkti c nõuet ei ole täielikult üle võetud. Nimetatud säte näeb ette, et liikmesriigid peavad tegema ohtlike ainete loetelu üldsusele kättesaadavaks taotluse alusel. Loetelu võib jätta osaliselt või täielikult avalikustamata vaid juhul, kui esinevad põhjused, mis on sätestatud keskkonnateabele juurdepääsu käsitleva direktiivi 2003/4/EÜ artiklis 4³. Viidatud põhjendused on üle võetud Seveso III direktiivi artikliga 22, kus lõike 3 kohaselt võib ettevõtja taotleda, et ohtlike ainete loetelu ei avalikustataks, kui esinevad direktiivi 2003/4/EÜ artiklis 4 nimetatud alused (nt riiklik julgeolek või ärisaladus). Samas jääb lõplik otsus pädeva asutuse teha ning selle aluseks on riigisisised õigusaktid. Isegi juhul, kui ettevõtja pole sellist taotlust esitanud, võib pädev asutus siiski otsustada jätta loetelu osaliselt või täielikult avalikustamata, kui see on põhjendatud.

Eesti on seni väitnud, et need kohustused on üle võetud kemikaaliseaduse § 24 lõikega 3, mis näeb ette, et käitaja peab taotluse korral avaldama käitises käideldavate ohtlike kemikaalide loetelu. Eesti ametiasutused on selgitanud, et arvestades kehtivat geopoliitilist olukorda ja riigi julgeolekuhuve, ei avalikustata põhimõtteliselt kemikaalide koguseid.

Euroopa Komisjon sellise tõlgendusega ei nõustunud. Komisjoni hinnangul ei ole ainult ainete loetlemine piisav – loetelu peab sisaldama ka ohtlike ainete tunnusandmeid (sh keemiline nimetus, Chemical Abstracts Service'i registreerimisnumber ehk CAS-number jne) ning nende maksimaalset võimalikku kogust ettevõttes, nagu on sätestatud Seveso III direktiivi II lisa punkti 3 alapunkti c alapunktis i. Lisaks rõhutas komisjon, et loetelu avalikustamisest keeldumine peab olema põhjendatud juhtumipõhiselt, mitte üldreeglina.

Seadusemuudatusega täpsustatakse kemikaaliseadust nii, et oleks selgelt sätestatud riigiasutuste kohustus teha üldsusele kättesaadavaks muu hulgas A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtete (SOE-de) käitajatelt saadud teave, mis on esitatud avaliku ülesande täitmise käigus kemikaaliseaduse alusel. Sealhulgas on ka teave, mis käsitleb ohtlike kemikaalide tunnusandmeid (nt CAS-numbrid) ja nende maksimaalseid võimalikke koguseid. Need andmed on juba praegu sätestatud majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määruses nr 18, mille § 1 lõike 1 punkt 4 käsitleb teabelehe sisu ning § 4 lõike 2 punkt 3 ja lõike 4 punkt 3 ohutusaruande sisu⁴.

Ehkki rikkumismenetluses heidetakse Eestile ette eelkõige kemikaalide loetelu ja koguste avalikustamata jätmist, täpsustatakse seaduses ka muu teabe, sh ohutusaruande avalikustamise kohustust. Seveso III direktiivi artikli 14 lõike 2 punkt b sätestab, et üldsusele tuleb kättesaadavaks teha kogu ohutusaruanne, mitte ainult selle üksikud osad.

Seadusemuudatuse järel viidatakse edaspidi teabe avalikustamisel otseselt keskkonnaseadustiku üldosa seadusele, mis reguleerib olukordi, millal võib teabe väljastamisest keelduda, näiteks riikliku julgeoleku või ärisaladuse kaitse huvides. Euroopa Komisjon on rõhutanud, et selliseid keeldumisi saab põhjendada üksnes juhtumipõhiselt ning

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [direktiiv 2003/4/EÜ](#), 28. jaanuar 2003, keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta

⁴ [RT I, 04.06.2021, 19](#)

vastavalt direktiivi 2003/4/EÜ artiklis 4 sätestatud alustele, mis on Eestis üle võetud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-ga 24.

Muu hulgas selgitame, et igaühel on õigus küsida riigiasutuselt avalikku teavet, esitades selgitustaotluse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse alusel või teabenõude avaliku teabe seaduse või muu seaduse alusel. Igasugune teave avalikustatakse nendes seadustes sätestatud korras.

Eelnõu punkt 6 – käitamisloa avalikustamine (kemikaaliseaduse § 31 lõige 2)

Muudatus ei ole seotud Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega.

Tegemist on normitehnilise muudatusega, millega ühtlustatakse viide TTJA infosüsteemile.

Kehtiv kemikaaliseaduse § 31 lõige 2 ütleb, et „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet teeb käitamisloa avalikuks seadme ohutuse seaduse alusel asutatud tehnilise järelevalve infosüsteemi vahendusel“.

Muudatusega täpsustatakse, et mõeldud on seadme ohutuse seaduse § 12 lõikes 1 nimetatud infosüsteemi. Samamoodi viidatakse infosüsteemile ka kemikaaliseaduse § 23 lõike 3 muudatuses, viitamine nimetatud infosüsteemile ühtlustatakse. Tegemist on sama infosüsteemiga, mille kaudu OE-de ja SOE-de käitajad esitavad oma dokumente riigile ja mille kaudu ettevõtjad taotleavad endale käitamisluba (kemikaaliseaduse § 27 lõige 6).

Käitamisloa avalikustamisega ei avalikustata isikuandmeid.

Eelnõu punkt 7 – Päästeameti pädevus õnnetuse tekkepõhjuste tuvastamiseks (kemikaaliseaduse § 34)

Täpsustus on seotud Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega, kus Euroopa Komisjon heidab Eestile ette, et Eesti õiguses ei ole selgelt sätestatud, milliste ametite ülesanne see on.

Lisatav kemikaaliseaduse § 34 punkt 7 täpsustab, et Päästeametil on pädevus teha kindlaks igakülgsed õnnetuse tekke asjaolud. Muudatusega öeldakse kemikaaliseaduses edaspidi sõnaselgelt, et õnnetuse tekkepõhjuste analüüsi pädevus on nii Päästeametil kui ka TTJA-l.

Pikemalt „õnnetuse tehnilise, organisatsioonilise ja juhtimisega seotud aspektide analüüsimisest“ vt käesoleva seletuskirja eelnõu terminoloogia punktis.

Eelnõu punkt 8 – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti pädevus õnnetuse korral (kemikaaliseaduse § 35)

Kemikaaliseaduse § 35 täiendatakse nelja uue punktiga, mille eesmärk on täiendada pädevate asutuste kohustusi suurõnnetusjärgses tegevuses vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2012/18/EL (Seveso III direktiiv).

Lisatav kemikaaliseaduse § 35 punkt 5 ei ole seotud Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega, vaid loob õigusselguse kehtiva õiguse rakendamisel. Seveso III direktiivi artikli 21 lõike 2 kohaselt peab liikmesriik esitama Euroopa Komisjonile aruande direktiivi rakendamise kohta 30. septembriks 2019 ja seejärel iga nelja aasta järel. Kehtivas

kemikaaliseaduses ei ole aga sätestatud, milline järelevalveasutus selliseid aruandeid komisjonile esitab.

Praktikas on aruandlust senimaani teinud ja aruande esitanud nii TTJA kui ka Päästeamet. Näiteks on Päästeamet esitanud aruande 2012. aastal (periood 2009–2011), 2015. aastal (periood 2012–2014) ja 2019. aastal (periood 2015–2022) ning kaasanud aruande koostamisse TTJA. 2023. aastal (periood 2019–2022) esitas aruande TTJA ning aruande koostamisse kaasati Päästeamet. Kavandatava muudatusega määratakse edaspidi TTJA ametlikult asutuseks, kes vastutab Seveso III direktiivi aruannete Euroopa Komisjonile edastamise eest. Samas säilib senine koostöömudel – aruande koostamisel osalevad jätkuvalt nii TTJA kui ka Päästeamet, seega muudatus ei muuda praegust töökorraldust, vaid muudab selle õiguslikult veel selgemaks.

Kemikaaliseaduse § 35 punkti 6 lisamine täpsustab TTJA pädevust selgitada välja suurõnnetuse tekkepõhjused. Muudatus on seotud Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega, mille käigus on Euroopa Komisjon juhtinud tähelepanu sellele, et Eesti õigus ei sätesta selgelt, millised ametiasutused vastutavad õnnetuse põhjuste analüüsi eest.

Muudatusega sätestatakse selgelt, et nii TTJA kui ka Päästeamet on pädevad uurima suurõnnetuste tehnilisi, organisatsioonilisi ja juhtimisega seotud aspekte. See aitab tagada vastavuse direktiivi nõuetele ja võimaldab süsteemsemat suurõnnetusejärgset tegevust.

Pikemalt „õnnetuse tehnilise, organisatsioonilise ja juhtimisega seotud aspektide analüüsimisest“ vt käesoleva seletuskirja eelnõu terminoloogia punktis.

Lisatav **kemikaaliseaduse § 35 punkt 7** näeb ette, et TTJA peab tagama oma pädevuse piires vajalike meetmete rakendamise pärast suurõnnetust: nii kiireloomuliste, keskmise mõjuga kui ka pikaajalise mõjuga. Muudatus tuleneb Seveso III direktiivi rikkumismenetlusest, mille käigus osutas Euroopa Komisjon, et Eesti õigus näeb kriisi korral ette toetavad meetmed, kuid puudub siduv riigisisene kohustus rakendada põhimeetmeid.

Säilib senine koostöömudel – kriisi korral vahetavad TTJA ja Päästeamet omavahel informatsiooni ja tegutsevad vastavalt oma pädevusele, seega muudatus ei muuda praegust töökorraldust, vaid muudab selle õiguslikult selgemaks.

Muu hulgas selgitame, et Päästeamet tegutseb vastavalt päästeseadusele. Päästeameti ülesanne on päästetöö tegemine, kus päästetöö on päästesündmuse toimumisel, ohu tõrjumisel ja kõrvaldamisel ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisel viivitamata rakendatavad, vältimatud ja edasilükkamatud tegevused. See tähendab, et Päästeamet rakendab ja tagab kiireloomulised meetmed juba sündmuse ajal oma pädevuse piires.

Direktiivi artikli 17 punkt a kohustab liikmesriike tagama, et pädevad asutused võtavad pärast suurõnnetust kõik vajalikud meetmed. Kiireloomulised meetmed on näiteks hädaolukorra lahendamise plaanis või ohutusaruandes kirjeldatud tegevused, nagu evakuatsioon, alarmi käivitamine ning koostöö teiste ametiasutuste ja ohtlike ettevõtete käitajatega.

Keskmise mõjuga meetmed hõlmavad näiteks saasteproovide võtmist, avalikkuse teavitamist ja keskkonnaseisundi hindamist. Pikaajalise mõjuga meetmed on mõeldud õnnetuse põhjuste analüüsiks ja edasiste riskide maandamiseks, sealhulgas ettevõtja tegevuse ümberkorraldamiseks.

Sõnad „kiireloomuline“, „keskmine“ ja „pikaajaline“ ei tähenda ilmtingimata ajalist järjestust – näiteks võib keskmise mõjuga meetmete rakendamise käigus tekkida vajadus täiendavate kiireloomuliste meetmete järele.

Pikemalt „kiireloomulistest“, „keskmistest“ ja „pikaajalistest“ meetmetest vt käesoleva seletuskirja eelnõu terminoloogia punktis.

Lisatav **kemikaaliseaduse § 35 punkt 8** sätestab, et TTJA on pädev asutus, kes tagab, et pärast suurõnnetuse toimumist rakendatakse kõik vajalikud heastavad meetmed. Muudatus on tingitud Seveso III direktiivi artikli 17 punktist c, mis kohustab liikmesriike kehtestama oma õiguses nõude, et suurõnnetuse põhjustanud käitaja peab võtma tarvitusele kõik vajaliku kahju heastamiseks.

Kuigi kehtivas kemikaaliseaduses on juba sätestatud käitaja vastutuskindlustuse nõue (§ 25), ei ole seni seaduses selgelt kindlaks määratud, milline ametiasutus tagab vajadusel heastavate meetmete tegeliku rakendamise pärast suurõnnetust. Kavandatav muudatus määrab TTJA ametlikult vastutavaks asutuseks, kelle ülesandeks on kontrollida ja tagada, et käitaja võtab tarvitusele kõik vajalikud heastavad meetmed.

Kemikaaliseaduse § 25 kohaselt peab suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitajal olema vastutuskindlustus, mis katab kolmandatele isikutele tekitatud õigusvastase ja lepinguvälise kahju, sealhulgas otsese varalise kahju ning tervisekahjustuse, kehavigastuse ja surma põhjustamise korral ka saamata jäänud tulu. Vastutuskindlustus peab olema piisavalt suur – vähemalt 400 000 eurot – ning kindlustusjuhtumina käsitletakse ootamatut sündmust, mis on seotud kemikaali omadustega ja mille eest käitaja vastutab. Samas on seaduses ka selgelt nimetatud kahjujuhtumid, millele kindlustus ei laiene (nt kahju keskkonnale, mis ei ole seotud esmaste päästetöödega).

Eeltoodust tulenevalt on kehtivas õiguses olemas rahaline mehhanism teatud liiki kahju hüvitamiseks, kuid muudatusega luuakse seadusega ka selge institutsionaalne vastutus: TTJA roll on tagada, et käitaja ei piirdu vaid kindlustuslepingu omamisega, vaid rakendab ka tegelikke ja sisulisi heastavaid meetmeid, sealhulgas näiteks keskkonna taastamine, elukeskkonna ohutuse taastamine või kahjustatud vara parandamine.

Pikemalt „heastavatest“ meetmetest vt käesoleva seletuskirja eelnõu terminoloogia punktis.

Eelnõu punkt 9 – Maksu- ja Tolliameti osalemine riiklikus järelevalves (kemikaaliseaduse § 38 lõige 8)

Täiendatakse kemikaaliseaduse § 38 lõiget 8 punktiga 5, milles täpsustatakse, et Maksu- ja Tolliamet (edaspidi MTA) osaleb riikliku järelevalve tegemises muu hulgas määruse (EL) 2019/1148 kohase piiranguga lõhkeaine lähteaine kolmandast riigist sisseveol. Seega on edaspidi kemikaaliseaduses sõnaselgelt ette nähtud, milline amet teeb määrusega (EL) 2019/1148 hõlmatud ainete ja segude sisseveole kehtestatud nõuete kontrolli.

Määruse (EL) 2019/1148 artikli 3 punkti 12 kohaselt on *piiranguga lõhkeaine lähteaine* „I lisas loetletud aine, mille kontsentratsioon ületab I lisas esitatud tabeli 2. veerus sätestatud piirmäära, sh segu või muu aine, milles sisalduva, nimetatud lisas loetletud aine kontsentratsioon ületab vastavat piirmäära“.

Määruse (EL) 2019/1148 kohaselt on *sissetoomine* „kas teisest liikmesriigist või kolmandast riigist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 952/2013 määratletud tolliprotseduuri, sealhulgas transiidiprotseduuri alusel aine toomine liikmesriigi territooriumile, olenemata selle sihtpunktist liidus“.

Viidatud määruse (EL) nr 952/2013⁵ tolliprotseduurid on selle määruse artikli 5 punkti 16 kohaselt:

- a) vabasse ringlusesse lubamine,
- b) eriprotseduurid,
- c) eksport.

Sama määruse artikli 210 kohaselt on eriprotseduurideks:

- a) transiit, mille alla kuulub välis- ja sisetransiit,
- b) ladustamine, mille alla kuulub tolliladustamine ja vabatsoonid,
- c) erikasutus, mille alla kuulub ajutine import ja lõppkasutus,
- d) töötlemine, mille alla kuulub sees- ja välistöötlemine.

Eestis reguleerib tolliga seotud protseduure tolliseadus. Tolliseaduses sätestatakse väljastpoolt Euroopa Liidu tolliterritooriumi Eestisse ja Eestist väljapoole liidu tolliterritooriumi kaupade toimetamise täpsustavad nõuded ulatuses, milles need ei ole reguleeritud liidu tollialaste õigusaktidega, ning tollijärelevalve meetmed ja vastutus tollialaste õigusaktide rikkumise eest. Tolliseaduses kasutusel olevad terminid on samad mis määruse (EL) nr 952/2013 terminid.

Piiranguga lõhkeaine lähteainet, mille kontsentratsioon ületab I lisas sätestatud piirmäära, ei tohi soetada, sisse tuua, omada ega kasutada isikud, kelle tegutsemise eesmärk ei ole seotud kaubandus-, äri- ega kutsetegevusega, ehk määruse (EL) 2019/1148 artikli 3 punkti 8 tähenduses „üldsuse hulka kuuluvad isikud“. Määrus näeb siin küll ette erandid, kuid Eesti ei ole neid kasutanud.

Esimene erand on seotud liikmesriigis kehtestatud loamenetlusega. Nimelt, määruse (EL) nr 2019/1148 artikli 5 lõige 3 võimaldab liikmesriikidel kehtestada loamenetluse teatud ainete, näiteks 15–40 massiprotsendiga väävelhappe „üldsuse hulka kuuluvale isikule“ kättesaadavaks tegemiseks. Eesti ei ole sellist loamenetlust loonud, mistõttu mitte ükski „üldsuse hulka kuuluv isik“ ei või selliseid aineid Eestis soetada, sisse tuua, omada ega kasutada.^{6,7}

Teine erand on seotud mõne teise liikmesriigi väljastatud loa tunnustamisega. Nimelt, määruse (EL) 2019/1148 artikli 6 lõige 7 sätestab, et „liikmesriik võib tunnustada lubasid, mis on väljastatud teiste liikmesriikide poolt käesoleva määruse alusel“. See tähendab, et EL-i õigus jätab igale liikmesriigile otsustusvabaduse, kas ja kuidas ta teiste riikide väljastatud lubasid oma territooriumil tunnustab. Nagu eelmises lõigus öeldud, ei ole Eesti „üldsuse hulka kuuluvatele isikutele“ loamenetlust kehtestanud ega ole sellest lähtuvalt ette näinud ka teiste liikmesriikide vastavasisuliste lubade tunnustamist. Seega ei kemikaaliseadus ega selle alamaktid ei reguleeri teistest EL-i liikmesriikidest pärit lubade tunnustamist. Seetõttu kehtivad Eestis „üldsuse hulka

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määrus \(EL\) nr 952/2013](#), 9. oktoober 2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik

⁶ Vastavalt määrusele (EL) 219/1148 tuleb loamenetlus kõne alla siiski üksnes „üldsuse hulka kuuluvate isikutega“ seoses, sest isikud, kes on „professionaalsed kasutajad“ või määruse mõistes „ettevõtjad“, kes tegelevad kaubanduslikul eesmärgil edasimüügiga, ei pea luba omama ja võivad vabalt vastavat ainet käidelda.

⁷ Põhjendust, miks loamenetlust nn tavatarbijatele ette ei nähtud, vt 2015. a [kemikaaliseaduse eelnõu \(72 SE\) seletuskirjast](#), lk 10-11.

kuuluvatele isikutele“ määruses sätestatud piirmäärad: näiteks, kui väävelhappe kontsentratsioon ületab 15 massiprotsenti, ei tohi seda Eestis „üldsuse hulka kuuluvale isikule“ kättesaadavaks teha ega sisse tuua, ta ei tohi seda omada ega kasutada, seda isegi juhul, kui selline väävelhape on loa alusel lubatud ja ostetud mõnes teises EL-i liikmesriigis.

Kui MTA-l tekib järelevalve käigus kahtlus, et „üldsuse hulka kuuluv isik“ toob Eestisse piiranguga lõhkeaine lähteainet määruse (EL) 2019/1148 I lisas toodud piirmäärast suuremas kontsentratsioonis, peatab MTA vastava kauba impordiprotseduuri ning teavitab sellest vastavat pädevat asutust. Juhul kui kaup on tellitud kolmandast riigist ning deklareeritakse vabasse ringlusesse, teavitatakse sellest TTJA-d, kelle pädevuses on kemikaaliseaduse § 38 lõike 4 punkti 4 kohaselt järelevalve tegemine piiranguga lõhkeaine lähteaine turustamise nõuete täitmise üle jaemüügis. Välismaise ettevõtja kaugmüük on sama määruse artikli 3 punkti 4 kohaselt samuti kättesaadavaks tegemine, seega ka kolmandast riigist ei või „üldsuse hulka kuuluv isik“ sellised tooteid endale tellida. Muudel juhtudel, nagu näiteks siis, kui piiranguga lõhkeaine lähteaine on soetatud väljaspool Eestit ning isik toimetab selle ise Eestisse või läbi Eesti mõnda teise liikmesriiki või kui piiranguga lõhkeaine lähteaine on mõnes muus tolliprotseduuris peale „vabasse ringlusesse lubamise“, on teavitatavaks asutuseks PPA, kelle pädevuses on kontroll piiranguga lõhkeainete lähteainete sissetoomise muude juhtude, omamise ja kasutamise üle vastavalt korrakaitseaduse § 6 lõikele 2. MTA ja PPA vaheline suhtlus toimub samamoodi kui teistes valdkondades, näiteks seoses ebaseaduslike sõidukite, immigrantide, varastatud kauba jm-ga.

Eelnõu punkt 10 – EL-i direktiivi viide (kemikaaliseaduse § 40)

Tegemist on normitehnilise muudatusega, mis on tingitud sellest, et eelnõuga tuuakse direktiivi 2012/18/EL täisviide juba kemikaaliseaduse § 35 punkti 5, mistõttu seda hiljem § 40 lõikes 2 ei korrata.

HÕNTE § 29 lõike 3 kohaselt peab viites Euroopa Liidu õigusaktile nimetama viidatava õigusakti andja või andjad, akti liigi ja numbri, näiteks: nõukogu direktiiv 2011/85/EL. HÕNTE § 29 lõige 4 sätestab, et esmakordsel viitamisel eelnõu tekstis Euroopa Liidu õigusaktile tuleb lõikes 3 nimetatud andmetele lisada viidatava õigusakti pealkiri ja esmakordse avaldamise andmed, näiteks: nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 12, 16.01.2001, lk 1–23).

Siinse eelnõuga liigub esmakordne viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2012/18/EL kemikaaliseaduse § 35 punkti 5 ja edaspidi ei ole vaja Euroopa Liidu õigusakti nimetust pikalt välja kirjutada.

Eelnõu punkt 11 – piiranguga lõhkeaine lähteaine karistusnormi täpsustamine (kemikaaliseaduse § 45)

Tegemist on normitehnilise muudatusega. Muudatusega täiendatakse kemikaaliseaduse § 45 pealkirja ja lõiget 1 sõnaga „soetamise“, et vastutusega oleks kaetud ka piiranguga lõhkeaine lähteaine soetamise nõuete rikkumine.

Piiranguga lõhkeaine lähteaine soetamise nõuete puhul lähtutakse määruse (EL) 2019/1148 artiklites 5–7, 9 ja 13 sätestatust. Määruse artiklis 5 käsitletakse piiranguga lõhkeaine lähteaine kättesaadavaks tegemist, sissetoomist, omamist ja kasutamist, artiklis 6 loa väljastamist ja selle menetlust, artiklis 7 tarneahela teavitamist ning artiklis 9 kahtlustäratavatest tehingutest,

kaotsiminekest ja vargustest teatamist. Määruse artikli 13 kohaselt kehtestavad liikmesriigid määruse nõuete rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba hõlmab lisaks sissetoomisele, omamisele ja kasutamisele (olemasolev karistusnorm) ka soetamist ning sellest tingituna tuleb ka karistusnormi loetelu täiendada. Vastasel juhul võib tekkida olukord, kus isik rikub oluliselt soetamise nõudeid, aga võimalus teda selle teo eest karistada puudub.

Kemikaaliseaduse § 45 näeb juriidilisele isikule maksimaalse karistusena ette kuni 32 000 euro suuruse rahatrahvi ning seda siinse eelnõuga ei suurendata vaatamata sellele, et karistusseadustiku § 47 võimaldab juriidilist isikut karistada kuni 400 000 euro suuruse rahatrahviga. Siinses eelnõus ja seletuskirjas hõlmab termin „isik“ nii füüsilisi kui ka juriidilisi isikuid, mistõttu isiku suhtes menetluse alustamisel kemikaaliseaduse § 45 rikkumise eest tuleb hinnata juhtumipõhiselt, kas menetlusalune isik on füüsiline või juriidiline isik.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu kasutab järgmisi uusi termineid:

„Õnnetuse tehnilised, organisatsioonilised ja juhtimisega seotud aspektid“

Need viitavad kõikidele asjaoludele, mis on vajalikud suurõnnetuse tekkepõhjuste tuvastamiseks ja analüüsimiseks. Nende hulka kuulub näiteks hindamine, kas ettevõtja järgis oma riskianalüüsis kirjeldatud õnnetuse ennetamise abinõusid ning kas tegelik olukord vastas riskianalüüsis esitatud kirjeldusele.

Näiteks peavad kemikaaliseaduse alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määruse nr 18 § 2 punkti 6 kohaselt õnnetuse ennetamise abinõud hõlmama ohutuse tagamiseks vajalike tehnoloogiliste parameetrite, vahendite ja kontrollmehhanismide kirjeldust. Siia alla kuuluvad andmed näiteks sprinklersüsteemide, aurutõkkeekraanide, hädaolukorras vajalike kogumisenõude või -anumate, kaitseklappide, inertimissüsteemide ning tulekustutusvee laialivoolamise piiramiseks rakendatavate lahenduste kohta.

Lisaks kirjeldatakse majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määruse nr 18 §-des 3 ja 4 ohutuse tagamise süsteemi, mis sisaldab suurõnnetuse vältimise meetmeid, ettevõtja üldisi eesmärke ja põhimõtteid suurõnnetuse ohu vähendamiseks ning sellega seotud juhtimissüsteemi. See hõlmab organisatsioonilist struktuuri, vastutuse ja ülesannete jaotust ning vajalike ressursside kindlaksmääramist.

Aspektide sisuline analüüs hõlmab muu hulgas:

- organisatsiooni ja personali korraldust, sealhulgas personali vastutuse ja kohustuste kindlaksmääramist, koolitusvajaduse hindamist ja koolituste pakkumist ning alltöövõtjate kaasamist ohutuse tagamise süsteemi;
- töökorralduslikke meetmeid – ohutuks käitlemiseks vajalike tegevuste kirjeldust, erandolukordade ja ajutise seiskamise korraldust, tehnoloogilise süsteemi ning juhendite rakendamist ja koolitust;
- muudatuste juhtimist – protseduuride kindlaksmääramist uute seadmete, tehnoloogiate või protsesside planeerimiseks ja rakendamiseks;

- hädaolukorraks valmisolekut – süstemaatilise analüüsi alusel koostatud hädaolukorra plaani ettevalmistamist ja läbivaatamist ning erikoolituste korraldamist kogu personalile ja alltöövõtjatele;
- tegevuse jälgimist – mehhanisme suurõnnetuse vältimise poliitika ja ohutussüsteemi tõhususe hindamiseks, sh juhtumite aruandlus ja parandusmeetmete rakendamine;
- auditit ja juhtkonnapoolset ülevaatust – ohutuspoliitika ja -süsteemide perioodilist hindamist ja ajakohastamist, auditi tulemusel kavandatud muudatuste rakendamist.

Lisaks kuulub tehniliste ja organisatsiooniliste aspektide hulka kaitse- ja sekkumismeetmete hindamine, mille eesmärk on piirata suurõnnetuse võimalikke tagajärgi. Vastavalt majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määruse nr 18 lisale sisaldab see:

1. käitisesse paigaldatud vahendite kirjeldust (nt anduri- ja kaitsesüsteemid, lekkepiirajad, sprinklersüsteemid, kogumisnõud, kaitseklapid jne);
2. häire väljakuulutamise ja sekkumise korraldust ning varajase hoiatuse süsteemi;
3. rakendatavate sise- ja välisressursside ülevaadet;
4. meetmeid suurõnnetuse mõju vähendamiseks.

Kõigi nende aspektide hindamine aitab põhjalikult analüüsida, kas ja kuidas oli võimalik õnnetust vältida ning millised olid võimalikud süsteemsed puudused. Seeläbi on tagatud Seveso III direktiivi nõuetele vastav ja sisuline suurõnnetuste tekkepõhjuste uurimine.

„Kiireloomulised meetmed“

Need tähistavad vahetut reageerimist suurõnnetusele, et piirata selle mõju inimeste elule, tervisele, keskkonnale ja varale. Need meetmed hõlmavad eelkõige ettevõtja hädaolukorra lahendamise plaani rakendamist, evakuitsiooni korraldamist, alarmide käivitamist ning koostööd päästeasutuste, TTJA ja kohaliku omavalitsuse üksustega.

Ettevõtja hädaolukorra lahendamise plaan koostatakse vastavalt kemikaaliseaduse alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määruse nr 18 §-le 5 ning põhineb ettevõtja riskianalüüsil. Plaani eesmärk on:

1. anda juhised suurõnnetuse ohjeldamiseks ja selle tagajärgede minimeerimiseks;
2. edastada vajalik teave avalikkusele ja asjaomastele asutustele;
3. kirjeldada keskkonna taastamise ja puhastamise tegevusi;
4. sätestada meetmed, mille abil kaitsta inimeste elu, tervist, keskkonda ja vara suurõnnetuse mõju eest.

Hädaolukorra lahendamise plaan sisaldab muu hulgas järgmist teavet:

- vastutavad isikud päästetööde koordineerimiseks ja ametkondadega sidepidamiseks;
- ettevõtja tegevusala, töötajate ja ohualas viibijate arv, ohuala suurus ning asendiplaan;
- meetmed ja ressursid, mis on ette nähtud potentsiaalselt ohtlike olukordade ohjeldamiseks ja tagajärgede piiramiseks;
- kaitseabinõud ja varajase hoiatuse süsteemid, samuti juhised elanikkonnale ohuolukorras käitumiseks;
- korrad Häirekeskuse, TTJA ja kohaliku omavalitsuse üksuste teavitamiseks ja edasiseks infovahetuseks;
- personalile mõeldud koolituste ja õppuste läbiviimise kord;
- võimalused toetada väljaspool käitist toimuvaid päästetöid.

Ettevõtja hädaolukorra plaani koostamisse kaasatakse ka personal ja alltöövõtjad, et tagada plaani praktiline rakendatavus ja kõigi osapoolte valmisolek tegutseda tõhusalt suurõnnetuse korral.

„Keskmise mõjuga meetmed“

Need tähistavad suurõnnetusjärgseid tegevusi, mis algavad vahetult pärast kiireloomuliste meetmete rakendamist ning mille eesmärk on hinnata ja leevendada õnnetuse keskkonna- ja tervisemõjusid, tagada olukorra stabiliseerumine ning luua eeldused pikaajaliste parandus- ja ennetustegevuste elluviimiseks.

Keskmise mõjuga meetmed võivad hõlmata järgmisi tegevusi:

- keskkonnaseisundi hindamine, sealhulgas pinnase, vee ja õhu saasteproovide võtmine, mõõtmistulemuste analüüs ning järelduste tegemine saaste ulatuse ja võimaliku mõju kohta inimeste tervisele ja looduskeskkonnale;
- avalikkuse teavitamine, sh elanike informeerimine saastest mõjutatud piirkondades viibimise ohutusest (nt kas välitingimustes viibimine on lubatud, kas joogivesi on tarbimiseks kõlblik, millised kaitseabinõud tuleks tarvitusele võtta);
- sotsiaalsete ja majanduslike mõjude kaardistamine, et hinnata suurõnnetuse tagajärgi ettevõtjale, kohalikule kogukonnale ja teistele asjassepuutuvatele osapooltele;
- ajutiste ohutusmeetmete rakendamine, nagu ohuala ümberpiiramine, liikumispiirangute kehtestamine, saastunud alade ajutine sulgemine või tähistamine;
- töö- ja elukeskkonna taastamisega seotud esmane planeerimine, sealhulgas kahjustatud taristu hindamine, ajutised parandusmeetmed või ligipääsu taastamine;
- asjakohaste ametkondadega koostöö korraldamine, sealhulgas kohalike omavalitsuste, Keskkonnaameti, Terviseameti ja teiste asutuste kaasamine info jagamiseks ja koordineeritud reageerimiseks.

Keskmise mõjuga meetmed loovad vajaliku silla kiireloomulise reageerimise ja pikaajalise taastamisprotsessi vahel. Kuigi need meetmed rakenduvad enamasti vahetult pärast õnnetust, võivad need kesta mitmeid päevi või nädalaid sõltuvalt õnnetuse ulatusest ja tagajärgedest.

Oluline on rõhutada, et keskmise mõjuga meetmed ei ole iseseisev reageerimise etapp, vaid osa terviklikust suurõnnetusele reageerimise süsteemist, kus iga meetmetüüp (kiireloomuline, keskmine, pikaajaline) täidab oma rolli ning vajadusel kattub ajaliselt teistega. Näiteks võib keskkonnaseisundi hindamine anda aluse pikaajaliste keskkonnakaitse- ja ohutusmeetmete rakendamisele.

„Pikaajalise mõjuga meetmed“

Need tähistavad tegevusi, mille eesmärk on uurida suurõnnetuse põhjuseid, analüüsida süsteemseid puudujääke ning rakendada ennetavaid ja parandavaid lahendusi, et vähendada edaspidi õnnetuste tekkimise riski. Need meetmed tuginevad varasematele – kiireloomulistele ja keskmistele – tegevustele ning loovad aluse pikaajalisele ohutusele, ettevõtja sisemiste protsesside parandamisele ja avalikkuse usalduse taastamisele.

Pikaajalise mõjuga meetmed hõlmavad muu hulgas järgmisi tegevussuundi:

- Suurõnnetuse tekkepõhjuste põhjalik analüüs, mille käigus hinnatakse nii tehnilisi, organisatsioonilisi kui ka juhtimissüsteemiga seotud aspekte. Selle hulka kuulub ka küsimus, kas ettevõtja järgis kõiki oma ohutusaruandes ja riskianalüüsis kirjeldatud

ennetusmeetmeid, kas töötajatel oli piisav väljaõpe ja kas organisatsiooniline valmisolek toimus.

- Sisekontrollisüsteemide ja juhtimisprotsesside auditeerimine, et välja selgitada, millised protseduurilised, koolituslikud või juhtimisalased puudujäägid võisid kaasa aidata suurõnnetuse tekkimisele ning kuidas neid tulevikus vältida.
- Seadmete, protsesside ja tehnoloogiate ümberhindamine ja vajadusel ümberkujundamine, et suurendada nende töökindlust ja ohutust. See võib hõlmata nii tehnilisi täiendusi (nt paremad andurisüsteemid, uued turvaklapid) kui ka uue tehnoloogia juurutamist.
- Ettevõtja tegevuse ümberkorraldamine, sealhulgas organisatsioonilise struktuuri, vastutusjaotuse ja töökorralduse muutmine, kui see on vajalik ohutuse parandamiseks. Võimalikud meetmed on näiteks ohutusvaldkonna iseseisvuse suurendamine, riskikommunikatsiooni parandamine või uute tööstandardite kehtestamine.
- Pikaajaliste järelevalvemeetmete kavandamine ja elluviimine, näiteks saastunud keskkonna monitooringu jätkamine, terviseuuringute korraldamine mõjutatud elanikele või ettevõtjapoolne tugi kogukonnale, keda õnnetus mõjutas.
- Järelduste ja õppetundide jagamine nii sektori sees kui ka riigi tasandil, et suurõnnetusest saadud kogemusi saaks kasutada ennetustegevuses ka teistes riskikäitistes või reguleerivates asutustes. See aitab edendada süsteemset riskihaldust kogu ohtlike ainete käitlemise valdkonnas.

Pikaajalise mõjuga meetmed ei piirdu üksnes konkreetse õnnetuse tagajärgede lahendamisega, vaid neil on oluline roll ka strateegilises muutuste juhtimises – eelkõige kultuuri ja mõtteviisi kujundamises, kus ohutus, ennetus ja vastutus on kehtivad väärtused ettevõtja igapäevases tegevuses. Seetõttu on pikaajalise mõjuga meetmed tihedalt seotud ka järelevalveasutuste, sh Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) ning Päästeameti rolliga, kes hindavad, kas ettevõtja on võtnud kasutusele piisavad meetmed suurõnnetuse kordumise vältimiseks.

„Heastavad meetmed“

Suurõnnetusjärgsed tegevused, mille eesmärk on leevendada, piirata ja hüvitada õnnetusest põhjustatud kahju nii keskkonnale, inimeste tervisele kui varale. Need meetmed tagavad, et ettevõtja ei piirduks vaid rahalise vastutuse kandmisega (nt kindlustusmaksetega), vaid astuks ka sisulisi ja praktilisi samme olukorra taastamiseks ning sarnaste juhtumite ärahoidmiseks tulevikus.

Heastavad meetmed hõlmavad eelkõige järgmisi tegevusi:

- Keskkonna taastamine, sealhulgas pinnase ja vee puhastamine, saastunud alade rekultiveerimine ning vajadusel bioloogilise mitmekesisuse taastamise tegevused. Näiteks, kui suurõnnetuse tagajärjel lekkisid kemikaalid pinnasesse või põhjaveisse, tuleb rakendada vajalikke töötlusmeetmeid, et vähendada ohtlike ainete kontsentratsiooni ning taastada keskkonnaseisund.
- Elukeskkonna ja taristu ohutuse taastamine, mis võib hõlmata kahjustatud hoonete, teede või torustike parandamist, õhupuhtuse taastamist või vajadusel ajutise elamispinna pakkumist mõjuala elanikele. Samuti võib see sisaldada vajadust ümber korraldada juurdepääsupiirangud või kehtestada ajutisi kaitsetsoone.
- Tervisekahju hüvitamine inimestele, keda suurõnnetus vahetult puudutas – näiteks elanikud, kelle tervist võisid mõjutada õhus või joogivees levinud ohtlikud ained, või töötajad, kes sattusid ohtu või said vigastada. Meetmed võivad hõlmata meditsiinilist seiret, tervisekontrolli, ravikulude hüvitamist või muud vajalikku tuge.

- Varalise kahju hüvitamine kolmandatele isikutele, sh näiteks elamute, ettevõtete või põllumajandusmaade omanikud, kes kandsid otsest kahju suurõnnetuse tagajärjel. See hõlmab ka saamata jäänud tulu ning töövõimetuse või elukvaliteedi langusest tulenevat kahju, mida käitaja vastutuskindlustus võib osaliselt katta.
- Kogukonna toetamine ja usalduse taastamine, näiteks kohalike elanike teavitamise või kaasamise kaudu.

Oluline on märkida, et heastavad meetmed ei ole pelgalt heatahtlikud või vabatahtlikud tegevused, vaid nende rakendamine on kohustuslik ning nende tegeliku elluviimise eest vastutab TTJA. Ametil lasub kohustus kontrollida, kas ettevõtja on meetmeid piisavas ulatuses ja piisava kvaliteediga rakendanud, ning vajadusel võtta kasutusele järelevalvemehhanism, et tagada õigusaktides sätestatud kohustuste täitmine. Samuti tuleb silmas pidada, et osa heastavaid meetmeid võivad kesta pikemat aega – näiteks pikaajaline keskkonnaseire või sotsiaalsete mõjude leevendamine võib ulatuda aastatesse.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga kavandatavate muudatustega vastatakse Seveso III direktiivi rikkumismenetluses tehtud etteheidetele seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/18/EL ülevõtmisega. Sellega seoses täpsustatakse mitmeid kemikaaliseaduse sätteid, millega direktiiv üle võeti.

Eelnõu on seotud nõukogu määrusega (EL) 2019/1148. Lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise valdkond on EL-i õigusega reguleeritud – otsekohalduva määrusega, mida riigisisesse õigusesse ümber ei kirjutata. Küll aga tuleb määruse rakendamiseks vajalikud sätted, nt karistussätted, ette näha riigisisises õiguses.

6. Seaduse mõjud

6.1. Doominoefektist mõjutatud ettevõtjate kohustus teha koostööd avalikkuse, õnnetuse mõju piirkonda jäävate juriidiliste isikute ja Päästeameti teavitamiseks

Praeguse seisuga on Eestis ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete käitisi kokku 353. Aastatel 2019-2024 on ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtetes kemikaali käitlemisel toimunud 26 õnnetust, mis on TTJA infosüsteemis registreeritud.

Muudatusega täpsustatakse olemasolevaid kohustusi ega sätestata uusi sisulisi nõudeid. Peamine muudatus seisneb selles, et edaspidi tuuakse selgelt välja: doominoefektist mõjutatud ettevõtjad (OE-de ja SOE-de käitajad) peavad tegema koostööd mitte ainult avalikkuse teavitamiseks, vaid ka õnnetuse võimalikus mõjupiirkonnas asuvate juriidiliste isikute teavitamiseks. Need on nn naaberettevõtjad, kes ise ei ole OE-de ega SOE-de käitajad, kuid võivad õnnetusest mõjutatud olla. Samuti peavad OE-de ja SOE-de käitajad edastama asjakohase info Päästeametile, kes kasutab seda A-kategooria SOE-de ettevõttevälise hädaolukorra lahendamise plaani koostamisel.

Ettevõtjatele on muudatuse mõju vähene, sest:

- a) muudatus täpsustab üksnes OE-de ja SOE-de käitajate koostöökohustust doominoefekti kahtluse korral ega kehtesta uusi kohustusi;
- b) SOE-de käitajad on juba praegu kohustatud teavitama kõiki õnnetuse mõjupiirkonda jäävaid isikuid, sealhulgas juriidilisi isikuid (kemikaaliseaduse § 24 lõige 1);

- c) OE-de ja SOE-de käitajad peavad ka praegu esitama doominoefektiga seotud info kooskõlastamiseks TTJA-le, kes jagab selle info edasi Päästeametile (kemikaaliseaduse § 23 lõige 2).

Seega on muudatus peamiselt tehniline ja õigusselgust suurendav, mitte ettevõtjate halduskoormust kasvata.

6.2. Ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja kohustus esitada dokumente riikliku infosüsteemi kaudu

Muudatuse mõju on väheoluline, kuna muudatus ei puuduta esitatavate dokumentide sisu, vaid muudab üksnes dokumentide esitamise viisi.

Muudatus aitab muuta menetlusprotsessi läbipaistvamaks nii ettevõtjatele kui ka järelevalveasutustele, kuna infosüsteemis on võimalik jälgida iga nõutud dokumendi menetluse hetkeseisu. Uus süsteem võimaldab kasutada varem sisestatud andmeid dokumentide uuendamisel, mis aitab vähendada ettevõtjate ajakulu, mis tekiks korduvate sisestuste tegemisel.

Praegu esitatakse TTJA hinnangul ligikaudu 60% dokumentidest otse TTJA infosüsteemi kaudu (nt teabelehed, riskianalüüsid, ohutusaruanded, ohutuse tagamise süsteemid, hädaolukorra lahendamise plaanid). Ülejäänud dokumendid esitatakse vabas vormis, enamasti PDF-vormingus ja digitaalallkirjastatult.

Muudatus säilitab ka erandi dokumentide esitamise kohustusele juhtudel, mis on reguleeritud kemikaaliseaduse § 26 alusel. Nimelt ei pea ettevõtja eraldi taotlema kemikaaliseaduse kohast käitamisluba ega esitama lisadokumente TTJA-le, kui ta juba taotleb tööstusheite seaduse alusel keskkonnakompleksluba ning selle loa menetluses käsitletakse ka kõiki asjakohaseid kemikaaliseaduse nõudeid.

Ilma selle erandita peaksid keskkonnakompleksluba taotlevad ettevõtjad – kes on kemikaaliseaduse tähenduses OE-de või SOE-de käitajad – esitama samad kemikaalide käitlemise andmed kahte süsteemi: keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS ja TTJA infosüsteemi.

Praeguse seisuga on Eestis 353 ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete käitisi, millest 33 tegutsevad keskkonnakompleksloaga, 8 tegutsevad lõhkematerjaliseaduse kohase käitlemiskoha käitamisloaga ning 312 kemikaaliseaduse alusel väljastatud käitamisloaga. Seega on 10%-l käitamisloa omanikest ka keskkonnakompleksluba.

Tulevikus on kavas teha kemikaaliseaduse dokumentide esitamise ärianalüüs, mille käigus hinnatakse ka riigi infosüsteemide (nt KOTKAS) vahelist andmevahetust. Eesmärk on saavutada olukord, kus süsteemid suhtlevad omavahel otse ning ettevõtjad ei pea esitama sama infot mitmesse kohta.

6.3. Ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja kohustus korraldada teavitamine juhtunud õnnetusest

Muudatus on ajendatud asjaolust, et riigi tasandil on arendamisel avalikkuse teavitamise süsteem, mida saab kasutada suurõnnetuste korral kiireks ja laialdaseks teavitamiseks. Riik

paigaldab suurematesse asulatesse sireenisüsteemid, mis võimaldavad edastada viivitamata helisignaale ohuteateks. Lisaks on kasutusel EE-alarmi süsteem, mille kaudu on võimalik saata tekstisõnumeid (SMS-teavitusi) inimestele, kes viibivad õnnetuse mõjupiirkonnas.

Praegu on ohutuse suurendamise eesmärgil ohtlike ettevõtete (OE-de) ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete (SOE-de) käitajatel seadusest tulenev kohustus viivitamata teavitada õnnetuse mõjupiirkonnas viibivaid isikuid. Selle täitmiseks on ettevõtjatel välja töötatud erinevaid teavitamissüsteeme, sealhulgas oma sireenid, telefonikõned, SMS-id ja muu.

Tekkinud on olukord, kus samas piirkonnas võivad paralleelselt toimida nii riiklikud kui ka ettevõtjate teavitussüsteemid, mille toimimise kattumine võib põhjustada segadust või ebaefektiivsust. Muudatuse eesmärk on täpsustada OE-de ja SOE-de käitajate kohustust, keskendudes senise otsese teavitamiskohustuse asemel teavitamise korraldamise kohustusele. See tähendab, et **edaspidi peab ettevõtja tagama, et teavitus jõuab mõjupiirkonnas viibivate inimesteni, kuid ei pea seda ilmtingimata ise otse edastama**, kui sama ülesanne on juba riiklikul süsteemil.

Mõju ettevõtjatele ja avalikkusele:

- tõhusam ja selgem korraldus: riikliku ja ettevõtjasisese süsteemi koordineerimine võimaldab vältida dubleerimist ja tagada sujuvama infovahetuse;
- halduskoormuse vähenemine: OE-de ja SOE-de käitajad ei pea looma või ülal pidama kalleid paralleelsüsteeme piirkondades, kus riiklik sireenisüsteem juba toimib;
- usaldusväärsem avalikkuse teavitamine: riiklikud süsteemid, sh EE-alarm, võimaldavad viivitamatut ja geograafiliselt täpset ohuteavitust, millega saab katta kogu mõjupiirkonna;
- koostöö ja vastutusjaotus: lõpliku teavitamisviisi (riiklik/ettevõtja) määrab Päästeamet vastavalt olukorrale; ettevõtja vastutab selle eest, et vajalik info edastatakse, kuid konkreetne kanal võib sõltuda piirkondlikust korraldusest.

Muudatus tugevdab riigi ja ettevõtjate vahelist koostööd suurõnnetusest teavitamise korraldamisel, vähendab dubleerimist ning tagab, et kõik ohupiirkonnas viibivad isikud saavad kiire ja usaldusväärse teavituse olenemata teavitamiskanalidest.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

7.1. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti infosüsteemi kasutamine dokumentide vastuvõtmiseks

Mõju ei ole. Ka praegu on TTJA võimeline neid dokumente elektrooniliselt oma infosüsteemis vastu võtma.

7.2. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ning Päästeameti pädevus – õnnetuse tekkepõhjuste analüüs, lühiajaliste/keskmiste/pikaajaliste/heastavate meetmete rakendamine

Olulist mõju ei ole. See on ametite sisuline ülesanne olnud ka siiani.

8. Rakendusaktid

Eelnõu ja Seveso III direktiivi rikkumismenetlusega seoses muudetakse majandus- ja taristuministri 1. märtsi 2016. a määrust nr 18 „Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikele dokumentidele ja nende koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele“.

Nimetatud määrukses tuleb Seveso III direktiivi rikkumismenetluse etteheidetele vastamiseks täpsustada ohutuse tagamise süsteemi kirjeldust ning avalikkusele edastatava teabe ja õnnetusest teavitamise piiritlest.

Määruse muutmise kavand on lisatud käesoleva seletuskirja lisana nr 2.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on läbinud kolm kooskõlastusringi.

Eelnõu esitati 2022. aasta aprillis kooskõlastamiseks Siseministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Justiitsministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Kaitsepolitseiametile, Terviseametile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Kaupmeeste Liidule, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti E-kaubanduse Liidule, Eesti Tehnika- ja Spordiliidule, Tartu Mudellennu Klubi MTÜ-le, Hiiumaa Mudeliklubi MTÜ-le ja Kopteriklubile.

Eelnõu esitati 2024. aasta veebruaris teist korda kooskõlastamiseks Siseministeeriumile ja Justiitsministeeriumile, sest piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa taotleja taustakontrolli tegemise sätteid muudeti olulisel määral, ning teadmiseks ja arvamuse avaldamiseks Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Kaitsepolitseiametile ning Registrate ja Infosüsteemide Keskusele.

Eelnõu edastati 2024. aasta detsembris kolmandat korda kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile, Siseministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ning Kliimaministeeriumile, kuna lisati järelevalveasutuste poolt andmete töötlemise nõuded. Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Kaitsepolitseiametile, Päästeametile ning Eesti Keemiatööstuse Liidule.

Kolmandal kooskõlastusringil ja sellele eelnenud ringidel laekunud märkuste ja arvamustega saab tutvuda seletuskirja lisas nr 1. Laekunud märkuste enamusega on arvestatud. Suurima muudatusena on eelnõust tervikuna välja jäetud piiratud lõhkeaine lähteaine kättesaadavaks tegemine loamenetluse kaudu nn tavatarbijatele. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on andnud teada, et neil ei ole siinse eelnõu kohta kommentaare, märkusi ega ettepanekuid. Justiits- ja

Digiministeerium esitas eelnõu kohta ettepanekuid, millega on arvestatud. Kokkuleppel Justiits- ja Digiministeeriumiga ei esitata eelnõu neljandat korda neile kooskõlastamiseks.

Algatab Vabariigi Valitsus 2025
(allkirjastatud digitaalselt)